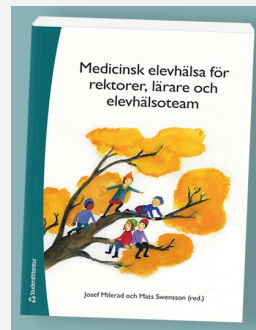
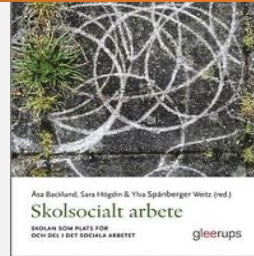
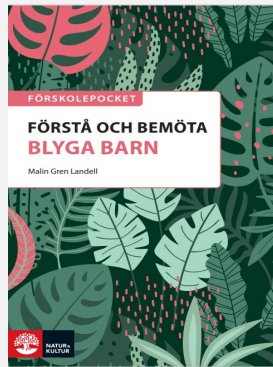
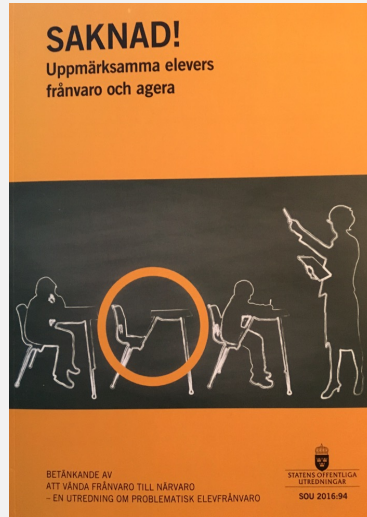

NÄRVAROARBETE I SKOLAN – ÄR DET BARA SKOLKURATORNS UPPGIFT?

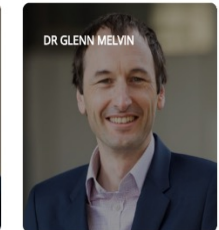
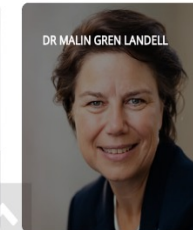
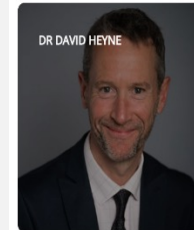
Malin Gren Landell
leg psykolog, leg psykoterapeut, med dr

FRÅN BUP OCH BLYGHET TILL SKOLFRÅNVARO I SVERIGE OCH VÄRLDEN 1998-2026

Meet the Committee

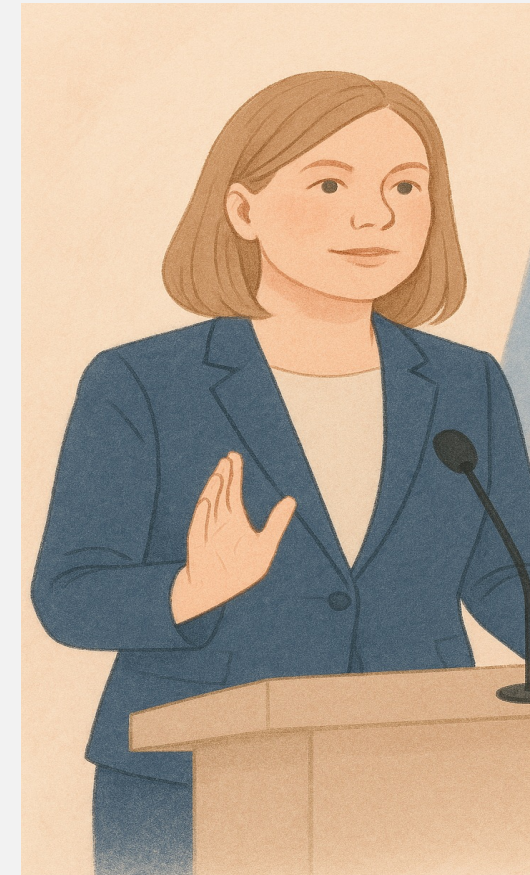

www.insa.network

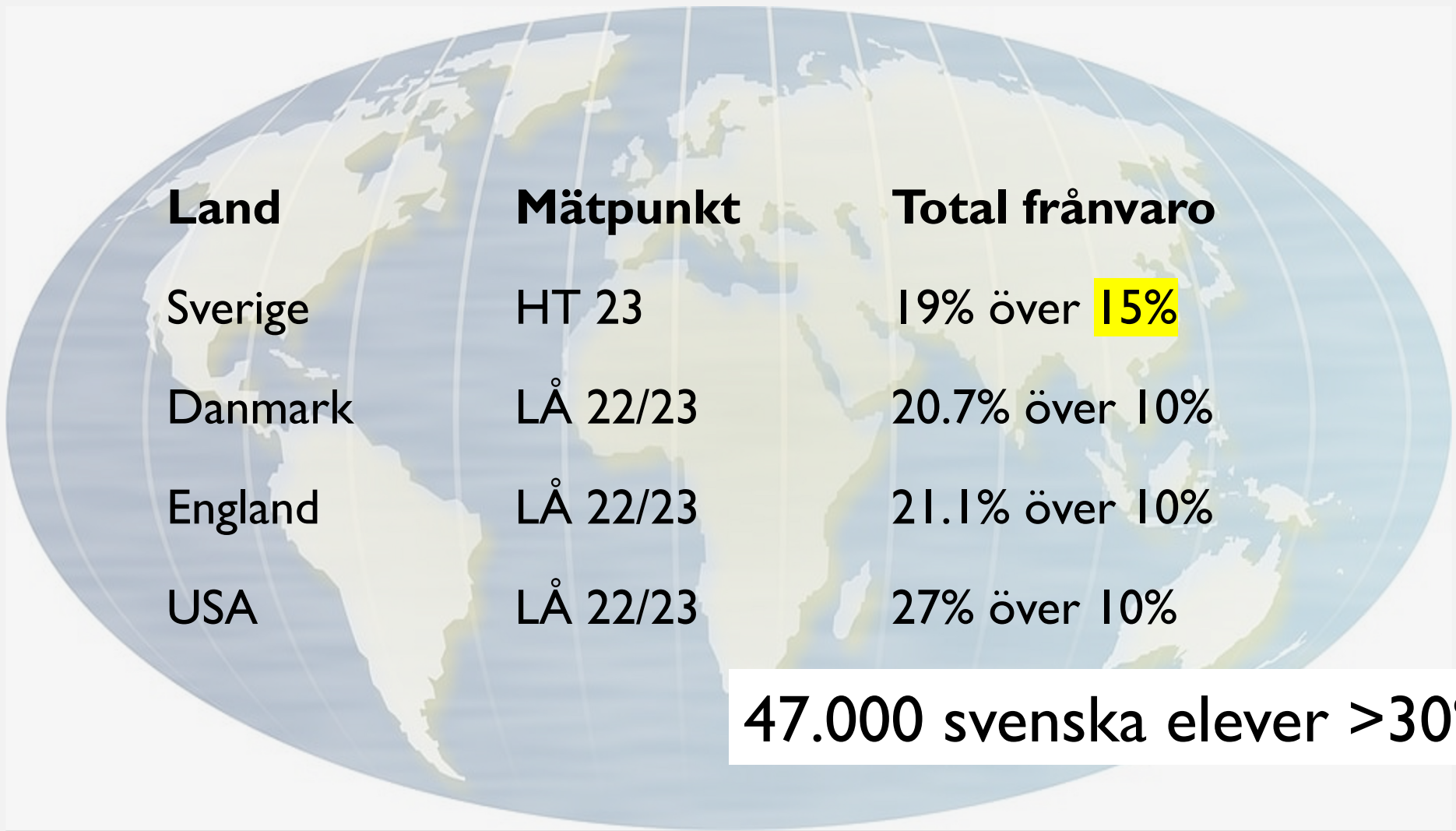
INNEHÅLL IDAG

1. Risk- och skyddsfaktorer –
fokus psykisk ohälsa och sociala problem
2. Systematiskt närvarofrämjande arbete
3. Utredda frånvaro
4. Insatser utifrån utredning
5. Möta unga vuxna och främja gymnasieexamen

SKOLFRÅNVARO – 2020-TALET'S STORA UTMANING

SKOLFRÅNVARO I SVERIGE OCH VÄRLDEN

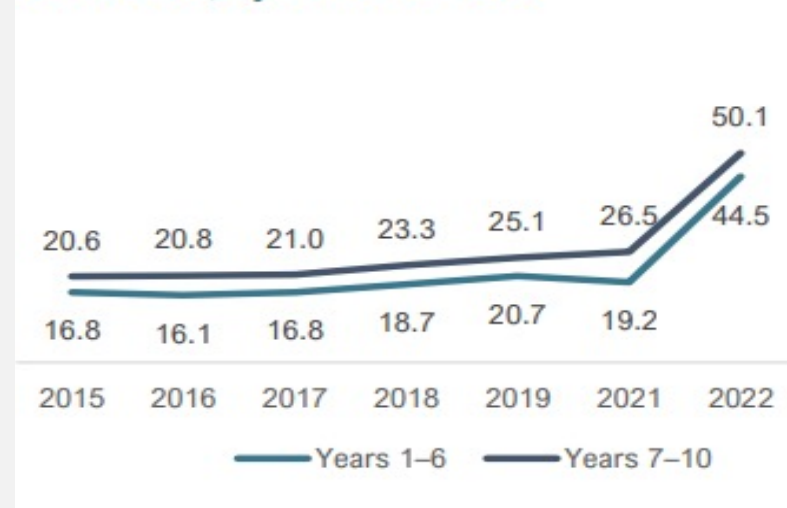
Land	Mätpunkt	Total frånvaro
Sverige	HT 23	19% över 15%
Danmark	LÅ 22/23	20.7% över 10%
England	LÅ 22/23	21.1% över 10%
USA	LÅ 22/23	27% över 10%

47.000 svenska elever >30% frånvaro

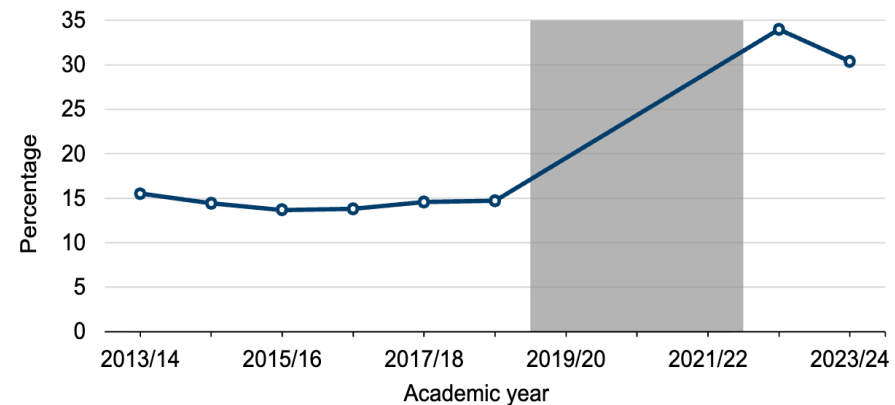
ÖKNING AV FRÅNVARON EFTER PANDEMIN

AUSTRALIEN

Figure 2: Proportion of Australian students missing more than 10% of school days 2015–2022, by education level

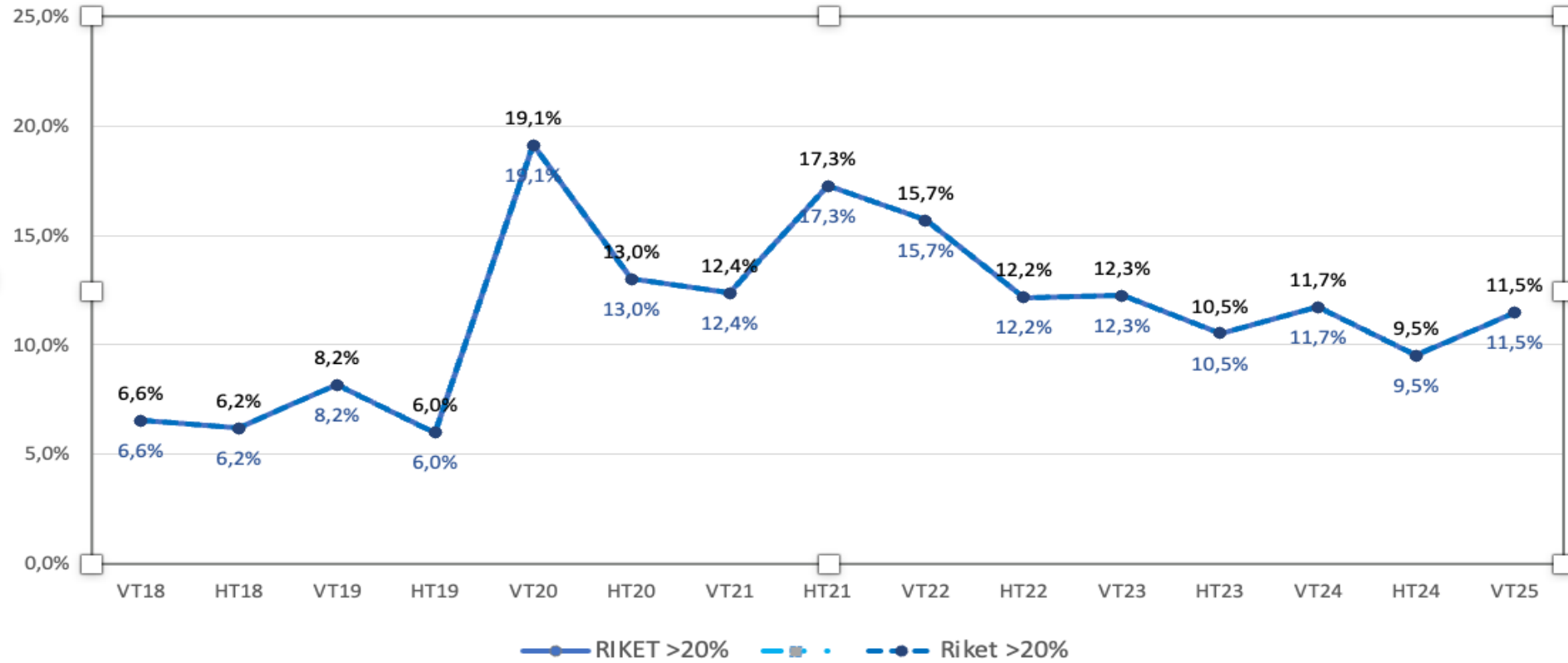

WALES

Description of Figure 3: A line graph showing percentage of persistently absent (10% threshold) school age pupils stayed between 13.7% and 15.5% between 2013/14 and 2018/19. Following the coronavirus pandemic, persistent absence (10% threshold) has more than doubled between 2018/19 and 2022/23, before falling between 2022/23 and 2023/24 to 30.4%.

Andel frånvarande elever i grundskolan 2018-2025 (>20% frånvaro)

• (Rätten till utbildning 2026)

NYA FRÅNVAROREKORD VARJE ÅR – SAMTIDIGT NATIONELLT NOLL KOLL PÅ FAKTISK FRÅNVARO

64 procent av samtliga skolkare är pojkar, 36 procent är flickor, enligt CSN:s statistik. Foto: TT

Rekordmånga elever skolkar bort sitt studiebidrag

UPPDATERAD 9 JULI 2015 PUBLICERAD 9 JULI 2015

Antalet elever som får studiebidraget indraget på grund av skolk fortsätter att öka.

I år har 22.000 elever "skolkat bort" sina pengar, enligt nya siffror från CSN.

Elever som inte dyker upp på lektionerna är ett problem som skolan alltid fått brottas med. Men siffrorna har ökat. Under läsåret 2014/2015 fick 27 800 elever, 7 procent, sitt studiebidrag indraget på grund av skolk.

– Det är ju rekordhøgt. Men det tydliga är att ökningen ändå avtagit de senaste åren, säger Andreas Dahlqvist, utredare vid CSN, till SVT Nyheter.

Nya siffror från CSN visar att fler gymnasieelever än tidigare år fick sitt studiebidrag indraget på grund av ogiltigt frånvaro under läsåret 2022/2023. Totalt fick 34 600 elever, eller 9,8 procent, studiebidraget indraget, vilket är den högsta siffran någonsin och 6 800 fler än föregående läsår. 5 juli 2023

csn.se
<https://www.csn.se> > om-csn > press > pressmeddelanden

Stor ökning av indraget studiebidrag hos gymnasieelever - CSN ✓

2018-07-11

Rekordmånga elever får studiebidraget indraget på grund av skolk

27 800 elever på gymnasiet fick studiebidraget indraget på grund av skolk det gångna läsåret. Det motsvarar 8,5 procent av alla elever. Det är en relativt stor ökning jämfört med föregående läsår.

Under läsåret 2017/2018 fick 8,5 procent av Sveriges cirka 328 000 gymnasieelever studiebidraget indraget på grund av skolk. Motsvarande siffra för de föregående läsåren var 7,9 respektive 7,8 procent. Årets siffra är rekordhøg.

Dagens Samhälle

Meny ☰

Nyheter Styrning & beslut Samhälle & välfärd Offentl

”Frånvarostatistiken på gymnasiet ger fel bild”

Debatt Det behövs tillförlitliga data på total frånvaro och inte minst sjuktaalen bland gymnasieelever, skriver Malin Gren Landell, tidigare särskild utredar...

”VARFÖR ÖKAR ANTALET HEMMASITTARE?”

Nyhetsklubben

🔒 Barn 9–13 år

Podden för barn som vill veta vad som händer i världen, kroppen, huvudet och allt däromkring.

Alla avsnitt

Om...

Senaste

Senaste avsnitt

Fler barn blir hemmasittare

9:39 min - tor 26 feb kl 06.00

Antalet barn med hög frånvaro och som är borta från skolan ökar i Sverige. Går det att få tillbaka eleverna till klassrummet?

RISKER OCH KONSEKVENSER

SKOLFRÅNVARO – RISK FÖR ANDRA PROBLEM

- Sämre skolresultat än elever med god närvaro (t.ex. Gottfried, 2010)
- Frånvaro under ett läsår ger ökad risk för frånvaro i senare årskurser (Hough, 2019)
- Inte få gymnasiebehörighet
- Avbrutna gymnasiestudier (Rumberger, 2011)
- Att hamna utanför, social isolering
- Hög användning av sociala medier, skärm
- Oro och stress över att komma efter i skolarbetet
- Depression, oro/ångestbesvär
- Självskadande och självmordstankar (Epstein, 2019)
- Värkproblem (Janssens, 2011)
- Sömnproblem (Bauducco m.fl, 2015)
- Stress och oro hos familjemedlemmar, frånvaro från arbetet

NPF, PSYKISK OHÄLSA OCH NEGATIVA LIVSERFARENHETER

- Autism och adhd – förhöjd risk för problematisk frånvaro
  - Vanligt med erfarenheter av mobbning
  - Vanligt med besvär av depression och/eller ångest
- Förhöjd risk för skolfrånvaro vid negativa livserfarenheter som mobbning, våld i hemmet, misshandel, försummelse
- Behövs kunskap om symtom efter trauma och ett gynnsamt förhållningssätt t.ex. använda traumamedveten omsorg (O'Toole & Dobutowisch, 2022; McInerney & McKlindon, 2018)

SKYDDSAKTÖRER FÖR PSYKISK HÄLSA

- God sömn
- Regelbunden motion
- God självkänsla
- Klara skolan
- Meningsfull fritid
- Rutiner i vardagen
- Känna tillhörighet

FRÅNVARO RISKERAR ATT TA BORT SKYDDSAKTÖRERNA

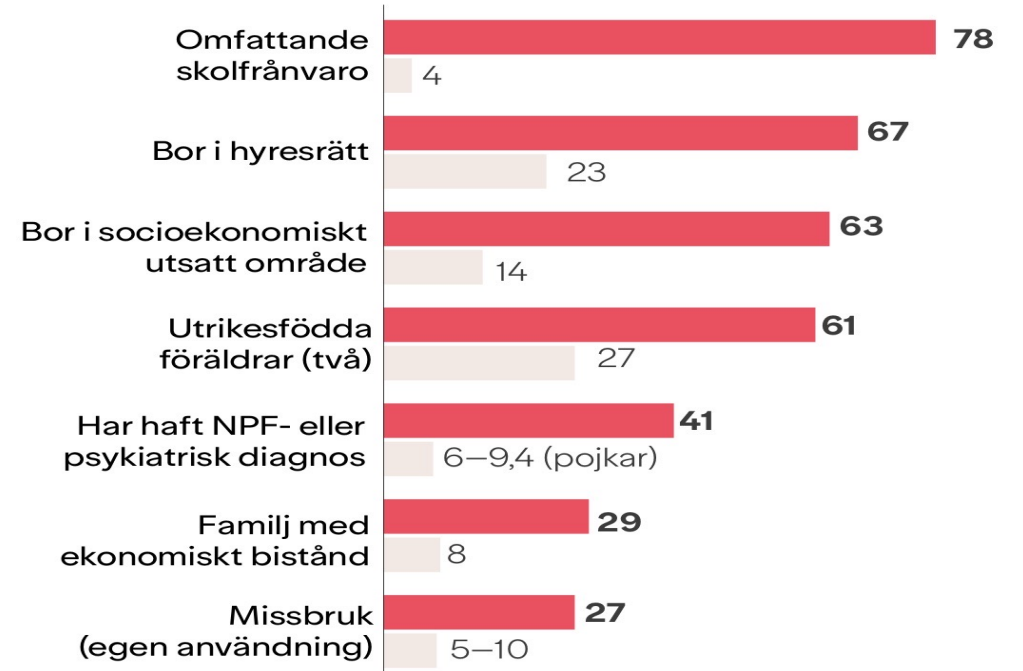
- Risk för sömnproblem
- Stillasittande
- Stukad självkänsla
- Inte klara skolan
- Inte delta i fritidsaktiviteter
- Bryta strukturer, rutiner, relationer

NATIONELL STRATEGI FÖR PSYKISK HÄLSA

- Stärk arbetet för en trygg uppväxt för alla barn
- Ökat fokus på förskolan som hälsofrämjande arena
- Säkerställ likvärdiga möjligheter till lärande, utveckling och hälsa för alla barn
- Stärk arbetet med det hälsofrämjande och förebyggande arbetet i skolan
- Öka arbetet med att skapa en meningsfull fritid för barn och unga
- Säkerställ en säker och hälsofrämjande digital uppväxtmiljö
- Öka olika former av stödinsatser utifrån barns och ungas behov
- Stärk tidiga och samordnade insatser utifrån barns och ungas behov

RISK FÖR OGYNNNSAM UTVECKLING

- Droganvändning (Flaherty m.fl, 2012)
- Kriminell livsstil (Socialstyrelsen)
- Frånvaro starkare prediktor för ogynnsam utveckling än vad försummelse är

Brå:s data över nätverksinvolverade unga bygger på 430 barn som LUL-utretts under 2023, varav omkring

TVÅ MATERIAL FRÅN SOCIALSTYRELSEN & SKOLVERKET

Att arbeta tillsammans kring skolfrånvaro

Stöd för en strukturerad samverkan
mellan skola och socialtjänst

Att arbeta förebyggande med skolrelaterade problem

Stöd till socialtjänsten

Stödet innehåller

- Förändringar i socialtjänstlagen (2025:400) om att socialtjänsten ska arbeta mer förebyggande och vara lätt tillgänglig
- Hur socialtjänsten kan arbeta förebyggande och uppsökande med skolrelaterade problem
- Skyddsfaktorer för att stödja en positiv skolutveckling
- Insatser med fokus på skolrelaterade problem riktade till föräldrar/familj, till barn och unga samt stöd till skolpersonal
- Stöd för en kunskapsbaserad socialtjänst

SKYDDSAKTÖRER FÖR POSITIV SKOLUTVECKLING

- Skolanknytning
- Skolnärvaro
- Tillitsfull relation
- Föräldrars engagemang i skolgången
- Sociala färdigheter och kamratrelationer
- Strukturerade fritidsaktiviteter
- Kontinuitet i relationer och skolstabilitet

SYSTEMATISKT OCH HÅLLBART NÄRVAROARBETE

Vänd frånvaro till närvaro

GUIDE FÖR SYSTEMATISKT SKOLNÄRVAROARBETE I KOMMUNER

MEDVETET OCH ENGAGERANDE

- Definiera vad skolans närvaroarbete består av
- I bristen på tid och i trängseln av uppdrag – ta hjälp av systematiskt kvalitetsarbete
- Men också – ”systematiskt i det lilla”
- Främja och förebygga utifrån risk- och skydd
- Involvera alla på skolan, elever och vårdnadshavare

SYSTEMATISKT NÄRVAROARBETE (SNA)

STÖDMATERIAL – ELEVHÄLSA

Generell form

6 st träffar (1,5 – 2 h under exempelvis en termin, eller ett läsår)

Introduktion

(Uppföljning av genomförd uppgift)

Tematiskt innehåll

(Text, flimer, länkar)

Reflektionsfrågor

Ny uppgift

ifous

Stockholms län INRIKTNING 2024-2026 BARN & UNGA VUXNA STÖDMATERIAL KALENDER Q Sök

Start - Stödmaterial för att främja skolnärvaro

Stödmaterial för att främja skolnärvaro

Stöd materialet riktar sig till alla som arbetar inom elevhälsan i grundskolan, gymnasiet och anpassad grundskola/gymnasium. Målet är att främja närvaro genom ett systematiskt arbete i enlighet med elevhälsans uppdrag och stärka skolans arbete för att främja närvaro och förebygga frånvaro. För att lyckas krävs att all skolpersonal, tillsammans med vårdnadshavare och elever, är delaktiga och att det vid behov finns ett nära samarbete med aktörer utanför skolan.

Materialet är uppdelat i sex tematiska träffar:

Träff 1: Introduktion till systematiskt närvaroarbeta
Träff 2: Begrepp i närvaroarbeta
Träff 3: Närvarofrämjande arbete
Träff 4: Förebygga frånvaro
Träff 5: Systematiskt närvaroarbeta
Träff 6: Utvärdering och utveckling av närvaroarbeta över tid

Innehållet i träffarna utformat för att användas i skolans systematiska kvalitetsarbete, till exempel på planeringsmöten, arbetslagsträffar eller arbetsplatsträffar (APT). Mellan varje träff genomförs deltagarna en uppgift - antingen enskilt, i par eller mindre grupper.

Förutsättningar

Stöd materialet bygger på kollegialt lärande och baseras på aktuell forskning och beprövad erfarenhet, bland annat de tre forskningsöversiktarna:

[Ifous fokuserar: Skolnärvaro](#)
[Ifous fokuserar: Att utreda närvaroproblem](#)
[Ifous fokuserar: Samverkan och samordnat stöd vid närvaroproblem i förskola och skola](#)

När fler är delaktiga och arbetar tillsammans, ger utvecklingsarbetet oftast bättre resultat än om arbetet drivs av en enskild person. Kollegialt lärande handlar om att lära av varandra genom att dela erfarenhet och kunskap, bland annat genom att:

- ta del av aktuell forskning,
- reflektera och diskutera tillsammans.

För att kollegialt lärande ska ge effekt är det viktigt att:

Stödmaterial skolnärvaro

Träff 1: Introduktion till systematiskt närvaroarbeta +

Träff 2: Begrepp i närvaroarbetet +

Träff 3: Närvarofrämjande arbete +

Träff 4: Förebyggande närvaroarbeta +

Träff 5: Systematiskt närvaroarbeta +

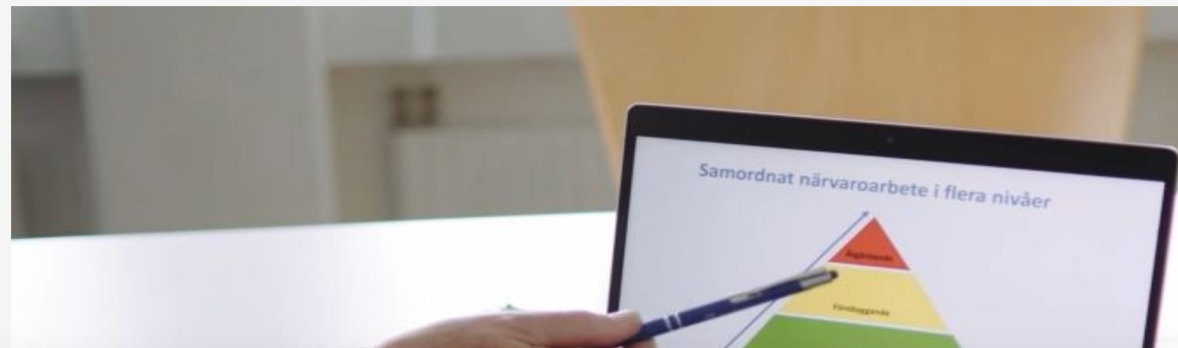
Träff 6: Utvärdering och utveckling av närvaroarbeta över tid +

Till dig som ska leda utvecklingsarbetet med hjälp av stöd materialet

DET ÄR MÖJLIGT ATT MINSKA FRÅNVARO!

När elevens närvaro blir hela kommunens fråga – exempel från Härryda

Att få alla nivåer i skolan att samarbeta kring det närvarofrämjande arbetet kan vara utmanande. Nu har GR tagit fram en film för att visa ett exempel på hur hela styrkedjan kan samarbeta kring närvaroregistrering och uppföljning av frånvaro.

[Film från Härryda](#)

PYRAMIDEN

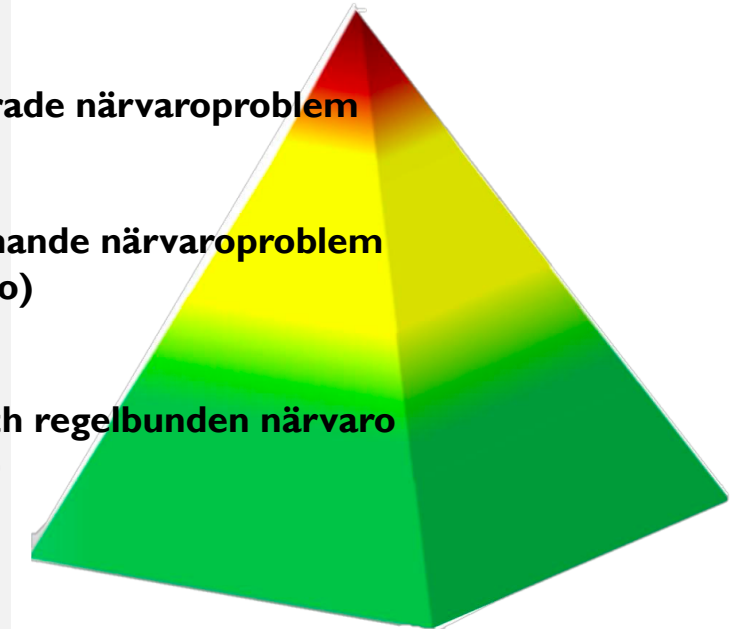
MULTI-DIMENSIONAL MULTI-TIERED SYSTEMS OF SUPPORT

- Matcha stöd till behovet hos **ALLA** elever, genom pyramiden som ramverk
- Fokus på system och grupper parallellt med enskilda elever
- Fokus på att förebygga
- Datadrivet arbete

Nivå 3. Etablerade närvaroproblem
(>10 frånvaro)

Nivå 2. Begynnande närvaroproblem
(5-10% frånvaro)

Nivå 1. God och regelbunden närvaro
(<5% frånvaro)

(Kearney & Graczyk, 2020)

Utveckla närvaroarbetet så att högst 15-20% av eleverna finns på gul och röd nivå, säger Kearney och Graczyk

Students eligible for Tier 2 services likely comprise about 25% to 35% of students (Pina, Zerr, Gonzales, & Ortiz, 2009). These students exhibit many aspects of school refusal behavior and not simply absences per se. An RtI approach is not typically designed to handle this high a percentage of Tier 2 cases. As such, Tier 1 preventative tactics must be emphasized heavily in the future to insure that no more than 15% to 20% of students eventually warrant Tier 2 and Tier 3 support (Searle, 2010). In the meantime, however, Tier 2 strategies need to be emphasized to address students with relatively new absentee problems in a secondary prevention manner to limit those needing Tier 3 support.

This chapter discusses implementation of Tier 2 strategies.

HITTA RISK- OCH SKYDDSAFAKTORER

När har ni högre frånvaro?

- I vissa årskurser, klasser, elevgrupper?
- Stor personalomsättning, mycket vikarier?
- Stora skolor, klasser?
- Stadiebyten?
- På randiga dagar med håltimmar eller vid förflyttningar?
- Dagen efter lov?

- Vissa bostadsområden?
- ...

KÄLLOR TILL DATA

- Närvarostatistik
- Trivsel, mående, kränkingsanmälningar
- Elevenkäter, utvärderingar från kommunens verksamheter för barn och unga etc
- Elevernas röster – mentorstid, workshop, enkät, intervjuer t.ex. [TSI-boken](#)
- Frånvaroutredningar

HITTA RISK OCH SKYDD

- Hur identifierar ni risk- och skyddsfaktorer?
- Vilka insatser gör ni för att främja närvaro och förebygga frånvaro utifrån identifierade risk- och skyddsfaktorer?

	Riskfaktorer	Skyddsfaktorer	Insatser
Skolnivå			
Elevnivå			
Familj/ samhälle			

VAD KAN VI GÖRA FÖR ATT STÄRKA SKOLNÄRVARO?

- Ha kunskap om riskfaktorer för närvaroproblem och vikten av närvaro
- Uppmärksamma frånvaro, och närvaro
- Utforska orsakerna till närvaroproblem
- Ge stöd och insatser utifrån orsakerna
- Samordnat stöd med styrkebaserat förhållningsätt

Ha en helhetssyn på barn och unga

3 CENTRALA ORD I NÄRVAROARBETE

UTFORSKA

DIALOG

TILLSAMMANS

VISA NÄRVAROINTRESSE

- Visa positiva förväntningar på närvaro
- Prata närvaro med varandra, elever, vårdnadshavare
- Reagera på frånvaron i korridorerna, sen ankomst
- Ta **alltid** upp frånvaro/närvaro på utvecklingssamtal – koppla till resultat, mående och trivsel
- Ge positiv uppmärksamhet på närvaro – särskilt för elever med svajjig närvaro

Skapa samtal, diskussion och engagemang

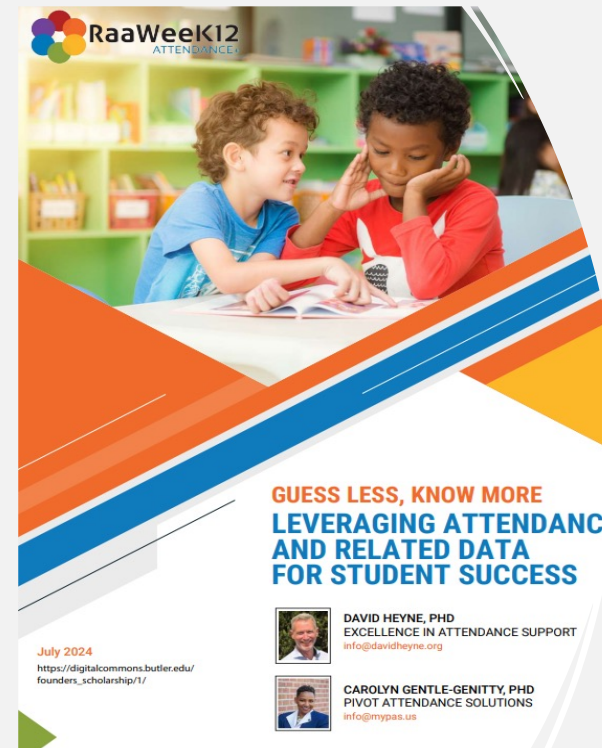
SYSTEMATISK UPPFÖLJNING

- Systematisk, regelbunden och tät uppföljning av frånvaro för alla elever, och för elever med problematisk frånvaro (Balfanz & Byrnes, 2018)
- Använda Early Warning System – tidiga varningstecken (Faria mfl, 2017)
- Hur ser frånvaron ut nu? Hur såg den ut för en månad sen? Fånga upp förbättring och försämring

SKOLBASERAT NÄRVAROTEAM

4 roller

- Kompetens psykosocialt arbete
- Specialpedagog/pedagog
- Skolledare (t.ex. bitr rektor)
- “A skilled data analyst”

[Länk till rapporten](#)

NÄRVAROOMBUD – EN MOTOR I ARBETET

5.4.4 Utredningens bedömning om en närvarofunktion på varje skola

Utredningens bedömning: På varje skola bör det finnas en funktion som kontinuerligt följer frånvaro på individ- och skolnivå.

SOU 2016:94

Kommuner med utsedd funktioner- ”närvaroombud” – har stärkt närvaron

[Exempel från Nyköping – webinarium från SKR 21 oktober 2025](#)

UPPMÄRKSAMMA **NÄRVARO**

”Riktigt häftigt blev det i slutet av vårterminen då en elev spred ut alla sina scheman från vecka 2 till vecka 24 och jämförde hur det hade sett ut då mot hur det såg ut nu.”

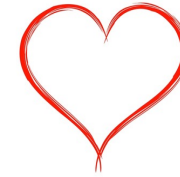
Tomma scheman där eleverna varje vecka markerade med olika färger för närvaro, giltig frånvaro och ogiltig frånvaro. Synlig ökning av närvaron vecka för vecka - vilket ökade elevernas motivation

Nossebro skola

EX FRÅN EN NÄRVARORUTIN

”Var noga med **att uppmärksamma framsteg och ökad närvaro** hos eleven.”

UPPMÄRKSAMMA NÄRVARO

- Inte bara fokus på frånvaro
- Illustrera hur närvaron växer – 70% närvaro över senaste månaderna vs 30% frånvaro
- Inte dra CSN om närvaron förbättras stabilt?
- På gruppnivå – återkoppla närvaron för en klass? Visa andelen elever som har förbättrat sin närvaro, klass som minskat sena ankomster

HUR KAN NI GÖRA ELEVERNA DELAKTIGA I NÄRVAROARBETET?

- Diskutera, reflektera, problematisera på gruppnivå – involvera eleverna
- Närvarointresse på mentorstid - medvetandegöra
  - Livsinkomst vs jobba extra nu
  - Taktikskolk
  - Frånvarosmitta – minskad motivation att komma när flera är borta
- Skapa Fear Of Missing Out från skolan?
  - Det sociala, stöd av varandra

INVOLVERA VÅRDNADSHAVARNA

- Informera om frånvaron på skolan kan öka närvaron (t.e.x Robinson m.fl. 2018)
- Hur kan ni involvera VH i att stärka skolnärvaro?
  - Närvarokampanj? Närvaromånad?
  - Material att använda vid utvecklingsamtal
  - Påminna inför lov

UPPMÄRKSAMMA VARNINGSTECKEN

Problematisk skolfrånvaro

Råd och stöd till dig som är vårdnadshavare

samarbete med:

Varningssignaler för problematisk skolfrånvaro

Att reagera tidigt på dessa signaler kan underlätta skolnärvaro och hindra att problematisk skolfrånvaro utvecklas.

Nedan är en lista på varningssignaler som barn kan uppvisa. Barn som utvecklar problematisk skolfrånvaro uppvisar ofta flera, men inte alla, av dessa varningssignaler.

Känslor om skolan

- » Negativa känslor om skolan (till exempel ångest, blygsel, rädsla, irritation, ensamhet, sorgsenhet, skam).
- » Negativa tankar och känslor om skolan som påverkar andra delar av livet (till exempel inkräktar på sociala aktiviteter eller familjelivet).
- » Känsla av att vara under stress (till exempel att prestera i skolan eller tillsammans med andra elever).

Fysiska

- » Återkommande fysiska besvär, som kan vara oförklarliga (till exempel illamående, magont, huvudvärk, yrsel, trötthet) och som avtar när barnet tillåts stanna hemma från skolan.

Beteenden i skolan

- » Kommer efter med skolarbetet.
- » Utmanande beteende när barnet kommer till skolan (till exempel utbrott, klängighet, springer iväg).
- » Ber ofta om att få gå hem tidigare från skolan under dagen (till exempel genom telefonsamtal eller sms till föräldrarna).
- » Springer från lektion eller gömmer sig i skolan (till exempel på toaletten).
- » Lämnar skolan innan skoldagen är slut.

- » Långa eller återkommande besök hos skolsköterskan/elevhälsopersonal.
- » Ihållande stressreaktioner i klassrummet (till exempel gråter).

Beteenden

- » Protester mot att gå till skolan.
- » Dåligt humör eller raseriutbrott, särskilt på skolmorgnar.
- » Oförmåga eller motvilja att vakna och göra sig redo för skolan i tid.
- » Andra beteenden som tyder på motvilja att gå till skolan (till exempel långsam att komma upp ur sängen eller göra sig redo för skolan, läser in sig i badrummet).
- » Trotsigt, aggressivt eller på annat sätt utmanande beteende med avsikten att undvika skolan.
- » Upprepad frånvaro från lektioner eller uteblir hela skoldagar.
- » Frånvaro från skolan på särskilda dagar (till exempel dagar då prov eller vissa lektioner finns på schemat).
- » Hot om att skada sig själv om barnet behöver gå till skolan.
- » Beteende- eller känslomässiga problem som ger sig tillkänna på skoldagar men minskar på helger och skollov.

Känslomässiga, psykologiska och sociala förändringar

- » Svårigheter att somna på kvällen före skoldagar.
- » Gråter på morgonen före skolan.
- » Drar sig undan från andra.
- » Vill stanna hemma när barnet bjuds in till sociala aktiviteter både i skolan och utanför med skolkamrater (till exempel födelsedagskalas).

STÖD TILL FÖRÄLDRAR

- Föräldragrupper i kommunen
- Samtal och psykosocialt stöd (Rodríguez-Gutiérrez m.fl, 2016; Reissner, m.fl., 2019)
  - Hjälpa med strategier för att stödja närvaro, hantera oro och ångest hos barnet och hantera egen oro för barnet
  - Hjälpa att skapa och behålla struktur för barnets vardag
  - Stöd till problemlösning och kommunikation inom familjen
  - Ta hjälp av familjens privata nätverk

MEDVETANDEGÖRA GYMNASIEFÖRÄLDRAR

- Att klara utbildningen, men också
  - Socialt sammanhang
  - Struktur på dygnet
  - Självkänsla och psykiskt och fysiskt bra mående
- Frånvaro löser inte problem
- Att stödja frånvaro är en björntjänst
  - Godkänner vårdnadshavare ogiltig frånvaro?
  - Stödjer frånvaro för att eleven jobbar extra?

JOBBA STENHÅRT PÅ VÅRDNADSHAVARNA
från år 1, dag 1

HUR SKAPAR NI NÄRVAROKULTUR?

FRÄMJA OCH FÖREBYGGA UTIFRÅN RISK OCH SKYDD

Forskning om att främja skolnärvaro

[Se filmen och läs rapporten](#)

SPSM har tillsammans med psykologen och forskaren Malin Gren Landell och forskaren Martin Karlberg tagit fram översikten "Skolans insatser för att främja närvaro och förebygga frånvaro för alla elever". I filmen beskriver Malin Gren Landell ett par av insatserna närmare och ger exempel från svensk skola. Filmen är 14 minuter lång och

LÄRMILJÖ OCH SKOLORGANISATION

- Pedagogiskt stöd
- Tillgänglig och tydlig lärmiljö
- Förflyttningar – ge stöd vid behov
- Sammanhållen skoldag – begränsa håltimmar, inställda lektioner
- Struktur och studiero i klassrummet

FYSISK MILJÖ SOM FRÄMJAR NÄRVARO

- Ljud, ljus, luft och temperatur som gynnar lärande
- Ostörda klassrum och grupprum – inte glasade väggar, tyst möblering
- Omsorg om miljön – rent, helt, påfyllt material på toaletterna
- Möjlighet till återhämtning
- Känna tillhörighet – involvera eleverna i utformningen - lokalers placering och utformning – hur känns det att gå in i skolan, vistas i korridorer och uppehållsrum?

SOCIAL MILJÖ

- Motverka och uppmärksamma ensamhet (t.ex. genom relationskollen, kontaktbarometer)
- Systematiskt, aktivt och prioriterat arbete med att underlätta för trygga relationer mellan elever och elev och vuxna, t.ex.
  - Strukturerade rastaktiviteter, bestämda platser etc
  - Vuxna bland eleverna
- Program som PALS och IBIS för att skapa positivt skolklimat

ÖVERGÅNG TILL FÖRSKOLEKLASS (OCH FRITIDSHEM)

- Rutiner för övergång från förskola till skola har positiva effekter på barns psykiska hälsa och kognitiva utveckling
- Utvärdera övergångarna med barn och föräldrar (Gonzalez-Moreira, 2023)
- Besök och samarbetsaktiviteter (Cook, mfl., 2017)

FÖRBEREDA FÖR ATT BLI GYMNASIEELEV

- Vara beredd på ökat ansvarstagande, högre grad självständighet, högre tempo
- Rädsla att göra fel, inte rätta till – distansera sig och inte göra något alls/frånvaro
- Inte gå med i elevers **för höga** krav på sig själva – förebygga krasch

ORO INFÖR GYMNASIET

Att inte hitta

Att inte få vänner

Att inte klara skolarbetet

Att inte fatta nya rutiner, regler

MÖTER VÅRA ÖVERGÅNGAR DETTA?

Identifiera särskilt kritiska
uppgifter/situationer när
eleverna börjar hos oss

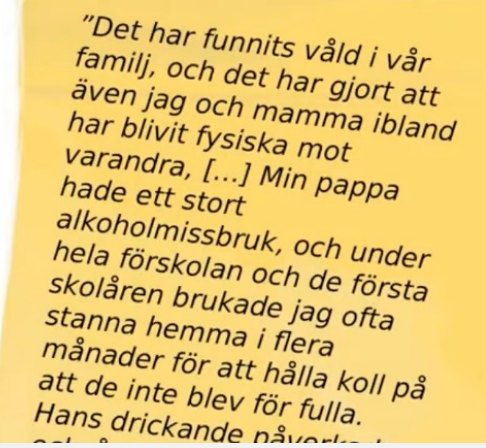
STUDIE- OCH YRKESVÄGLEDNING

- Brister i tillgång till SYV, ofta koncentrerad till åk 9 (SOU 2019:4)
- Studie- och yrkesvägledning (karriärvägledning) – vetenskapligt stöd för att minska skolk och förebygga studieavbrott
- Skolor som använder SYV aktivt upplever att det hjälper elever till närvaro
- Gör SYV till en del i närvaroarbetet – framtidssamtal i grupp, delta i frånvaroutredning, närvaroteam, KAA, nära lärare, elever och EHT
- ~~”Kan du träffa eleven och ge lite motivation”~~

BARN I SOCIAL RISK

- Unga omsorgsgivare
- Unga i risk för kriminell livsstil
- Hedersrelaterad problematik
- Placerade barn och unga

Sanera livssituationen från social stress, konflikter och utsatthet

"Det har funnits våld i vår familj, och det har gjort att även jag och mamma ibland har blivit fysiska mot varandra, [...] Min pappa hade ett stort alkoholmissbruk, och under hela förskolan och de första skolåren brukade jag ofta stanna hemma i flera månader för att hålla koll på att de inte blev för fulla. Hans drickande påverkade..."

UNGA OMSORGSGIVARE – EN DOLD ELEVGRUPP

- 3 % av elever i åk 9 hemma från skolan minst en dag/vecka för att hjälpa någon i familjen med psykisk hälsa, rörelsenedsättning, kognitiv nedsättning, missbruk, somatisk sjukdom (Nordenfors m.fl., 2017)
- Barn till föräldrar med substansberoende är över-representerade bland elever som saknar gymnasiebehörighet

Kille 20 år:

Min mamma mådde väldigt dåligt och jag fick ställa upp och ta hand om min lillebror. Jag försökte vara med i skolan, med till slut blev det omöjligt. Nu är det mesta okej och jag tar igen ett ämne i taget. Mamma har fått hjälp och mår bättre.

Tjej, 20 år:

Det hände så mycket skit hemma under en period och jag försökte gå till lektionerna, men till slut valde jag att hoppa av. Jag kunde inte koncentrera mig på lektionerna och blev superstressad när jag låg efter så mycket så det kändes hopplöst och omöjligt att komma ifatt.

LIVET OCH SKOLAN FÖR UNGA OMSORGSGIVARE

- Skolan behöver kunskap om tecken på att vara ung omsorgsgivare
- Hjälpa att ta i kapp, hjälp med läxor
- Var ihärdig i att erbjuda stöd
- Informera om var det finns stöd till den unge
- Grupp [för unga omsorgsgivare Borås stad](#)
- [Material för pedagoger Nationellt kunskapscentrum anhöriga \(nka\)](#)

**Barn som anhöriga:
hur går det i skolan?**

Rapport 2 från projektet "Barn som anhöriga" från CHES, Stockholms universitet/Karolinska Institutet i samarbete med Institutionen för socialt arbete vid Stockholms universitet

Anders Hjern, Lisa Berg, Mikael Rostila & Bo Vinnerljung

Nka Barn som anhöriga 2013:3

Nka Linnéuniversitetet **ches**
Centre for Health Equity Studies

BARN BERÄTTAR – BLIR DE LYSSNADE PÅ?

*M*aja går i lågstadiet och har periodvis hög skolfrånvaro. Hon har också bevittnat våld mellan sina föräldrar och då berättade Maja att hon blev så rädd att hon skakade i hela kroppen. Maja anförtrorde till socialsekreterare att hon inte går regelbundet till skolan för att hon vill hålla koll på sina föräldrar. Hon och äldre syskon i hemmet tar stort ansvar också för mindre syskon. Mamman beskriver dock sin dotter som att hon styr hela familjen. I familjen finns sex problemområden där de flesta rör brister hos föräldrarna. Ett av målen för insatsen är att "Flickan har behov av att ha en trygg relation med sina föräldrar utan att vara rädd för att bevittna våld eller skrämmande konflikter" men också att "Flickan har behov av att vara barn och ha föräldrar som stöttar och vägleder henne i livet". Det är svårt för familjebehandlarna att få till möten med föräldrarna och då föräldrarna inte bedöms vara motiverade att ta emot stöd så avslutas insatsen, även om målen inte är uppnådda. Under insatsen har föräldrarna först velat jobba med rutiner i hemmet och sedan vägledning av barnen. Maja var med på uppstartsmötet, men insatsen består av föräldrastödande samtal. När Maja återkommer till socialtjänsten efter nya orosanmälningar och utredningar så berättar hon att hon ställer sig emellan sina föräldrar men det hjälper inte. Maja utvecklar en ätstörning.

SKOLK – RISK FÖR EN KRIMINELL LIVSSTIL

- När Shacki slutade skolan var snittet i total frånvaro 17 % per elev. Det är nästan en dag i veckan...//
- ”Något man misslyckats med på Rinkebyskolan i många år är att få eleverna att gå på lektioner” konstatera rektorn
- Sedan han tillträdde har **frånvaron minskat till 10 %**, en klar förbättring som beror på flera åtgärder, bl.a. veckovisa sammanställningar av frånvaron för att snabbare upptäcka vilka elever som inte kommer till skolan. En socionom heltidsanställd av stadsdelsförvaltningen, har uppdraget att punktmarkera tio elever med högst frånvaro.
- För nio av de tio har frånvaron sänkts rejält...// Det som inte minskat är den frånvaro som föräldrarna ringer in.

INSATSER VID SKOLK

- Stärka elevens band till skolan – socialt och pedagogiskt stöd
- Identifiera hinder för närvaro o vid behov remiss till psykosocialt stöd
- Samverkan mellan samhällsaktörer – samordnare
- Modeller som SSPF och SIG
- Tät POSITIV kontakt med eleven och föräldrarna
- Insatser till flera elever samtidigt
- Organiserade fritidsaktiviteter

Fritidskortet

En meningsfull fritid för att må bra och ha roligt
tillsammans med andra

För dig som är förälder

För er som erbjuder fritidsaktiviteter

SKOLAN SOM ARENA

- After-school programs – skolbaserade aktiviteter som sker utanför schemalagd skoltid (t.ex. Melvin mfl 2025)
- Stöd från kultur- och fritidsförvaltning

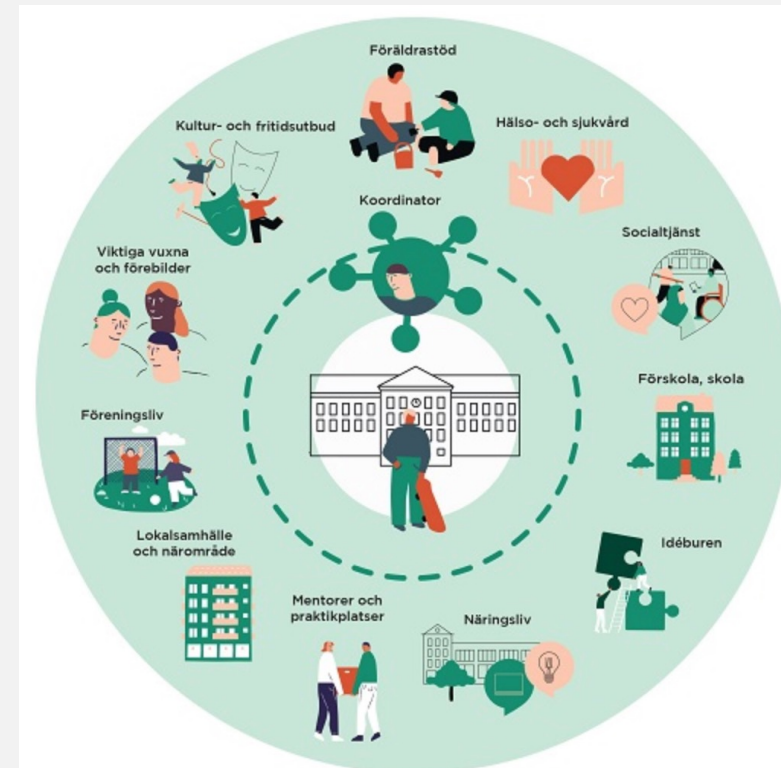
 Socialförvaltningen Nordost, Göteborgs Stad
624 följare
23 tim • Redigerad •

+ Följ

"Man förtjänar att få det här gratis. För att man får mer frihet och föräldrarna behöver inte stressa sig med att betala grejer".

Genom att erbjuda trygga och meningsfulla aktiviteter i anslutning till skoldagen, får barn en bättre fritid vilket leder till att de lyckas bättre i skolan. Det är tanken med **Socialförvaltningen Nordost, Göteborgs Stad** verksamhet Lights on, som genomförs i samverkan med **Göteborgs grundskoleförvaltning** och AB Framtiden.

I första delen av inslaget från Lilla Sportspegeln kan ni se aktiviteter från Rannebergens sporthall.

PLACERADE BARN

- Vanligt med många skolbyten – som är en risk för skolfrånvaro
- Hög risk för mobbning – som är en risk för skolfrånvaro (Skolbarns hälsovanor 21/22)
- Risk för ökad skolfrånvaro när barnet återförenas med sin biologiska familj (Zorca et al., 2013)
- Följ upp närvaron för placerade barn och särskilt när de flyttar tillbaka till biologiska föräldrarna
- Kommunera och samordna
- Ta hjälp av SAMS [obruten skolgång för placerade barn](#)
- Skolnärvaro – en del i utbildningen för nya familjehem (Borås stad)

UTREDA FRÅNVARO – ATT GÖRA DET MENINGSFULLT

Systematiskt arbete med att utforska orsaker
till frånvaro för att vägleda insatser

INTE EN ORSAK UTAN FLERA

Faktorer inom flera
områden som
påverkar varandra

FAMILJ

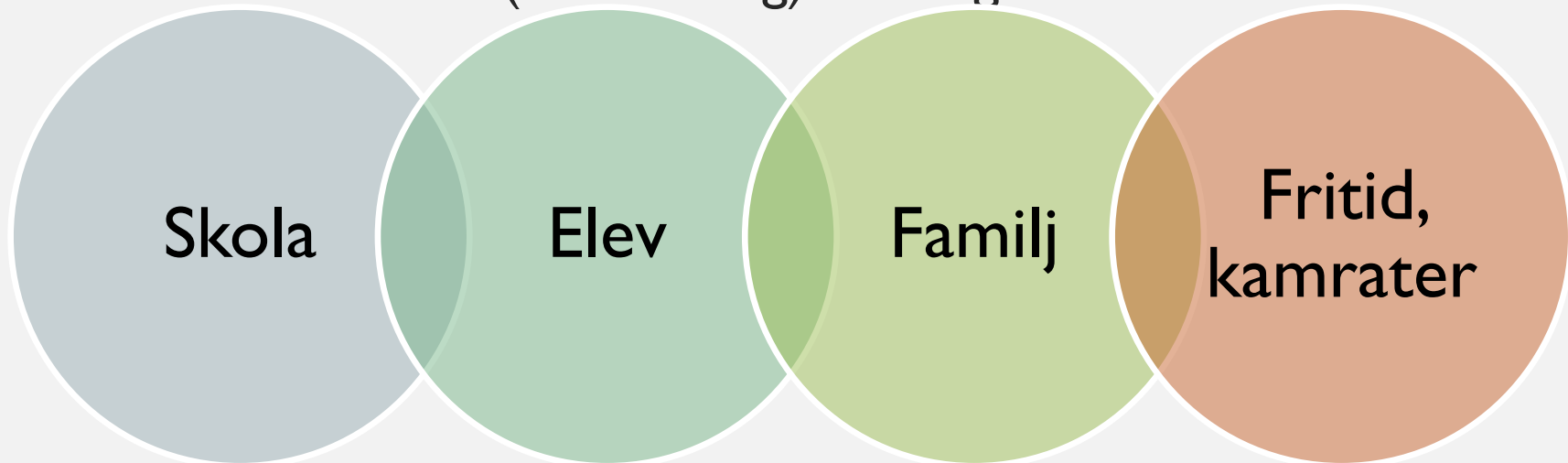
SKOLA

ELEV

KAMRATER
FRITID

BRED OCH SYSTEMATISK UTREDNING

Fråga på alla riskområden –
var uppmärksamma på att ni inte har bestämt er för orsak
(och lösning) i förväg

UTREDA FÖR ATT KOMMA FRAMÅT

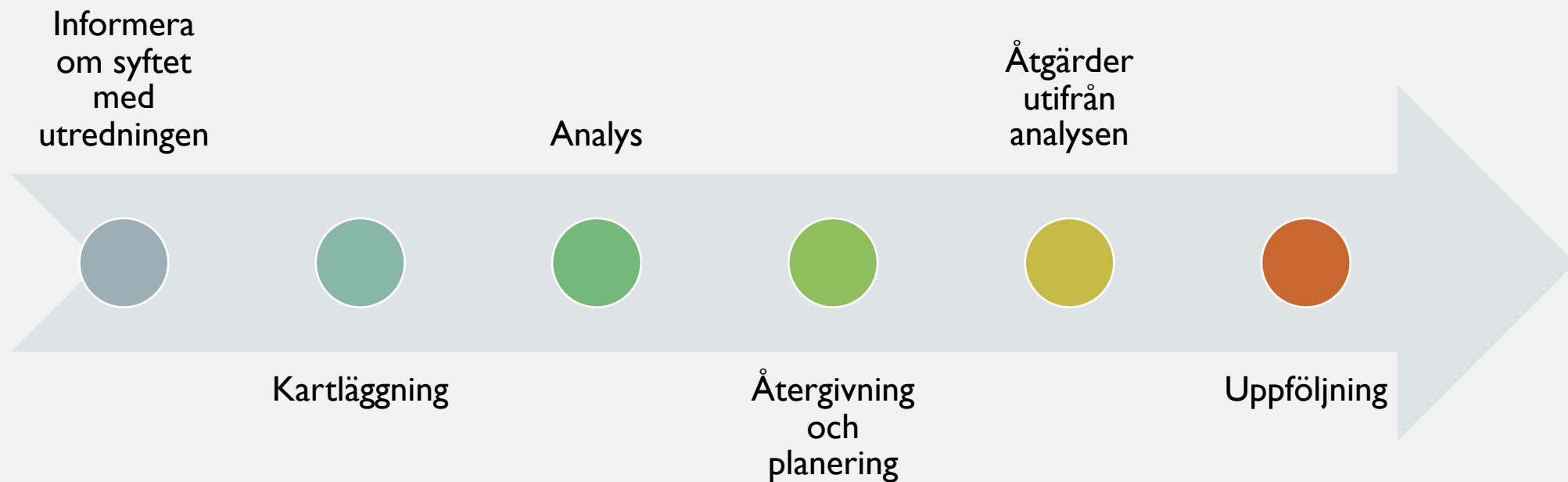
- Meningsfullt arbete som leder framåt – ger förklaringar/ hypoteser
- Hållbart sett till personalresurser och andra uppgifter
- Kan kännas svårt att ”komma på” insatser – ta hjälp av:
  - Delaktighet
  - Analys
  - Analysera tillsammans – inte ensam

UNDVIKA

- Utforska sent – när frånvaron har etablerats
- Lång handläggningstid
- Utredda utan att förstå syftet
- Utredda för att ha gjort det man ska – ”check på den”
- Att ha bestämt sig i förväg om förklaring till frånvaron
- Utredda men inte grunda insatserna på utredningen

NÖDVÄNDIGA DELAR I EN BRA UTREDNING

INNAN UTREDNING

Tidiga samtal – viktig insats som kan förebygga mer frånvaro och merarbete, stärka relation med elev och förebygga utredning

UNDERSÖK MÖNSTER I NÄRVAROSTATISTIKEN

- Är frånvaron kopplad till:
  - Specifika dagar? Ämnen eller lektioner? Förmiddag eller eftermiddag? Långa skoldagar? Schemabrytande aktiviteter? Prov?
- Sjukanmäld frånvaro – finns det ett mönster i vilka dagar?
- Kommer sent till lektioner eller avviker innan skoldagens slut – finns det ett mönster i vilka dagar eller lektioner?
- Oanmäld frånvaro – är på skolan men inte på lektion – skolkar eleven ensam eller med andra? Finns det ett mönster i vilka lektioner?
- Har frånvaron ökat plötsligt eller successivt? Finns det en tidpunkt när frånvaron har ändrats mycket?

INFORMERA OM UTREDNINGEN

- Motverka beställningsjobb, orimliga förväntningar, fantasier
- Skapa nyfikenhet
- Underlätta medverkan
- Vad är bra att informera om?

INFORMATION FRÅN SKOLAN

- Vi vet ofta mer än vad vi tror
- Frånvaromönster och statistik över tid
- Resultat från andra utredningar
- Effekt av tidigare insatser för närvaroproblem

Dubbelarbete inte!

Det viktiga är att göra analysen

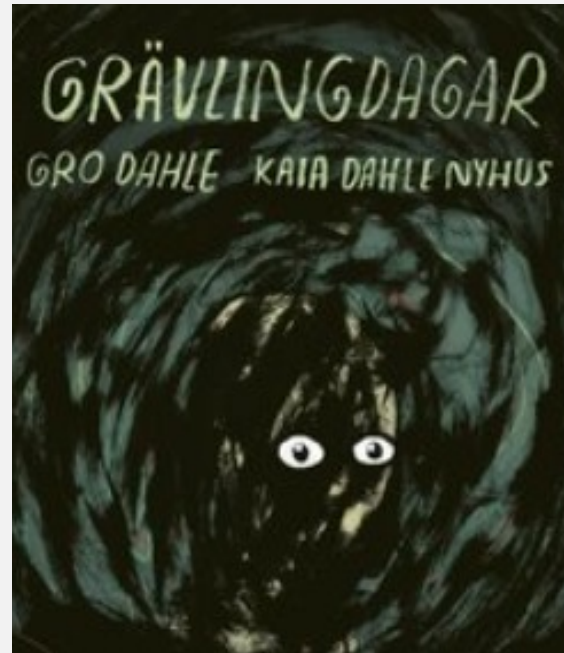
[Utreda frånvaro
vägledning IFOUS](#)

UTFORSKA TILLSAMMANS

- Vilka är elevens behov?
- Hur svarar vuxna på en här personens behov?
- Hypotespröva – involvera elev och VH
- Var nyfiken! Vem har jag framför mig?
- Använd påhittade fall/filmer/böcker

**Fråga lyssnande.
Ha inte svaren innan ni frågar.**

BÖCKER FÖR BARN OCH UNGA

	Augusti		September		Oktober		November		December
M 1		T 1		L 1		T 1		T 1	
T 2		F 2		S 2		O 2		F 2	
O 3		L 3		M 3		T 3		L 3	
T 4		S 4		T 4		F 4		S 4	
F 5		M 5		O 5		L 5		M 5	
L 6		T 6		T 6		S 6		T 6	
S 7		O 7		F 7		M 7		O 7	
M 8		T 8		L 8		T 8		T 8	
T 9		F 9		S 9		O 9		F 9	
O 10		L 10		M 10		T 10		L 10	
T 11		S 11		T 11		F 11		S 11	
F 12		M 12		O 12		L 12		M 12	
L 13		T 13		T 13		S 13		T 13	
S 14		O 14		F 14		M 14		O 14	
M 15		T 15		L 15		T 15		T 15	
T 16		F 16		S 16		O 16		F 16	
O 17		L 17		M 17		T 17		L 17	
T 18		S 18		T 18		F 18		S 18	
F 19		M 19		O 19		L 19		M 19	
L 20		T 20		T 20		S 20		T 20	
S 21		O 21		F 21		M 21		O 21	
M 22		T 22		L 22		T 22		T 22	
T 23		F 23		S 23		O 23		F 23	
O 24		L 24		M 24		T 24		L 24	
T 25		S 25		T 25		F 25		S 25	
F 26		M 26		O 26		L 26		M 26	
L 27		T 27		T 27		S 27		T 27	
S 28		O 28		F 28		M 28		O 28	
M 29		T 29		L 29		T 29		T 29	
T 30		F 30		S 30		O 30		F 30	
O 31				M 31				L 31	

 Fránvaro pga sjukdom
 Ogiltig fránvaro

(SKOL)LIVSLINJE

Utforska utvecklingen av närvaroproblem utifrån livslinje. Vad kan vi lära oss om närvaron nu och val av insatser?

Exempel på områden att fråga om:

- Hur har närvaron ser ut över tid, hur har närvaron känts, vad har påverkat närvaron?
- Viktiga personer – förluster?
- Viktiga händelser – både positiva och negativa

EXEMPEL PÅ SKOLSTRESSORER

- Prov
- Stökigt i skolan
- Att be om hjälp
- Grupparbete
- Prata inför klassen
- Schemabrytande aktiviteter
- Att jag gör fel
- Vara stilla, koncentrera sig
- Hög ljudvolym
- Raster

METODER – AKTA ÖVERKURS...

- Samtal
- Observation
- Dagbok
- Formulär
  - <https://koulupoissaolo.fi/sv/matinstrument-for-att-kartlagga-skolfranvaro/>
  - <https://magelungen.com/app/uploads/2018/04/formular-hemmasittare.pdf>

SCHOOL REFUSAL ASSESSMENT SCALE – REVISED (SRAS-R)

- 24 frågor till elev (8-17 år) respektive föräldrar
- Mäter funktionen i skolnärvaro
  - Undvika något i skolan som orsakar negativa känslor
  - Undvika situationer i skolan som är förknippade med social rädsla
  - Vilja vara hemma för att inte skiljas från föräldern
  - Något lockar utanför skolan

UNG ANHÖRIG, FARA ILLA HEMMA

Tecken hos eleven

- Trötthet
- Har inte lämpliga kläder för årstiden
- Bristande hygien
- Överpresterande
- Kontaktsökande
- Skriver/pratar återkommande om våld, missbruk, psykisk ohälsa
- Ofta ont i magen eller huvudvärk
- Ofta arg

(Inspirerat av Sandvikens kommun som har hämtat från Maskrosbarn)

OGILTIG FRÅNVARO

- Depression-ångest
- Kamrater med beteendeproblem
- Skolengagemang
- Droganvändning
- Antisocialt beteende
- Brist på motivation
- Sociala problem
- Instabil hemsituation

ANALYS AV UTREDNINGSMATERIALET

Ingen utredning utan analys – utredningen ska inte vara en uppräkning av t.ex. när eleven fick åtgärdsprogram, hur stor frånvaron har varit etc

Svara på frågan:

Förstår vi frånvaron bättre nu?

FAKTORER SOM STÖDJER NÄRVARO

Faktorer som får eleven att vilja gå hemifrån

Utsövd, sammanhållen skoldag och inga håltimmar, positiv bild av skolan, framtidsplaner

Faktorer som får eleven att vilja komma till skolan/lektion

Trygghet, studiero, kamrater, motivation till skolgång, känna sig saknad, värderad och känna tillhörighet till skolan

FAKTORER SOM UTMANAR NÄRVARO

Faktorer som får eleven att gå hem/stanna hemma

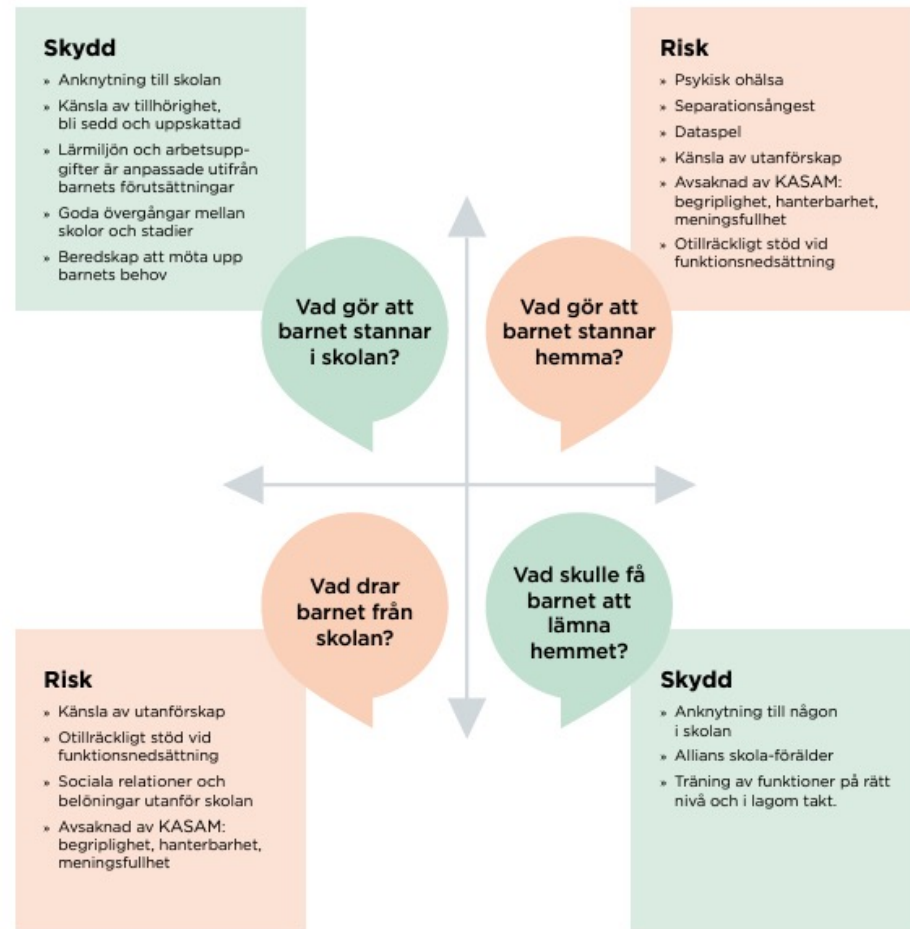

Ta hand om förälder, spela dator, oro för att misslyckas, oro för att komma tillbaka, lugnt och förutsägbart hemma

Faktorer som drar eleven från skolan/lektion

Bristande anpassning till funktionsnedsättning, vara ensam, rädsla för att redovisa, otrygg, mycket ljud

Ingela Åhslund, Mittuniversitetet, Forskningsutblick: [Forskningutblick: Hur elever förstår sin skolfrånvaro \(spsm.se\)](https://www.spsm.se).

ETT ANNAT EXEMPEL PÅ ANALYS

ANALYSERA MED FYRA P

- *Predisposing* – sårbarhetsfaktorer, t.ex. socialt tillbakadragen
- *Precipitating* – utlöste frånvaron, t.ex. bästa kompisen flyttar
- *Perpetuating* – håller kvar frånvaron; t.ex. känner sig ensam
- *Protective* – skyddar, t.ex. en vän i parallellklassen

UTREDNING UTAN ANALYS

Eleven blir lätt ivrig och rörig. Svårt att hålla fokus och verkar ständigt stressad. Hamnar i konflikter som hon har svårt att släppa och svårt att se sin del. Svårt att genomföra/orka en hel lektion och/eller hel skoldag

Frånvaron ökade HT-23 (25%). Frånvaron anmäld av VH.

Insatser som prövats: Personal förbereder eleven inför skoldagen, extra anpassningar av vissa moment, extra personal vid raster och i matsalen.

UTREDNING MED ANALYS

Startade frånvaron: Bråk med annan elev

Håller kvar frånvaron: Rädd att hamna i bråk igen, rädd för att andra ska snacka skit om honom, orolig att inte klara ämnena, orolig för sin pappa

Stöttar närvaro: Tycker mycket om sin lärare i engelska, har en nära tjejkompis, gillar att spela kort på rasterna, blir en del tjafs hemma mellan honom och mamma vilket gör att han inte vill va hemma

Förslag på insatser:

Gå igenom var eleven ligger i varje ämne

Vad är eleven orolig för gällande pappan och hur avleda från det? Hur kan pappa och elev få hjälp?

Stöttning att hantera ev "rester" av konflikt

Erbjudas insats för känsloreglering - skolkurator

ÅTERGIVNING – GRUND FÖR INSATSER OCH RELATION

- Skapar grund för en gemensam bild och förståelse av frånvaron som underlättar gemensamt arbete för ökad närvaro
- Möjlighet för elev och vårdnadshavare att ställa frågor och korrigera missförstånd
- Skapa trygga förutsättningar för återgivningen

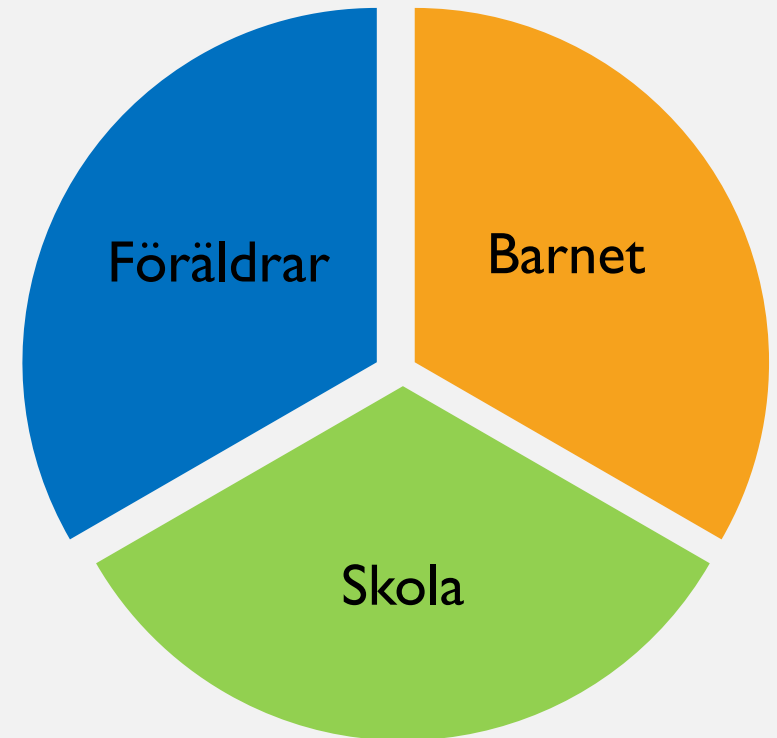

VÄGEN TILLBAKA TILL REGELBUNDEN NÄRVARO

ETT PAKET AV INSATSER

- Utgå från utredning av frånvaron
- Snabb och skräddarsydd intervention
- Ha helhetsperspektiv
- Skapa struktur, rytm och rörelse
- Fysisk aktivitet, fritidssyssla, bryta isolering

Myrsteg, elefantkliv, kräftgång

NÄRVAROPLAN

“It is essential that interventions are driven by a clear understanding of the origins and maintenance of the problem” (Lyon & Cotler, 2007)

- Plan görs med elev/barn och föräldrar
- Åtgärder utifrån identifierade orsaker –Inte trial and error!

*Vi har prövat att möta eleven på p-platsen,
100m bortanför skolan,
250m bortanför skolan...*

ÅTERVÄNDA TILL SKOLGÅNG

- Tänk på att utredningen behöver ta reda på vad eleven oroar sig för specifikt när det gäller att KOMMA TILLBAKA
- Identifiera trösklarna
  - Vad ska jag svara?
  - Hur kommer andra reagera?
  - Var ska jag lägga...?
  - Hindrande tankar
  - .....

FÖRBERED BARN, FÖRÄLDRAR OCH SKOLPERSONAL

- Oftast mycket nervöst för barnet (och föräldrar och skolpersonal) att komma tillbaka efter frånvaro
- Vad oroar sig eleven för med att börja gå i skolan/på lektion?
  - Att inte klara skolarbetet, frågor om frånvaron, vara utanför
- ”Det ser jättebra ut, jag ska komma mer”
  - Hjälp elev med hur hen ska göra, vem ta hjälp av osv
- Psykoedukation till lärare inför att elev ska komma tillbaka

TIPS PÅ FRÅGOR OCH SVAR!

7. Informera klasskompisar om ett barns skolfrånvaro

Möter du barn med problematisk skolfrånvaro som blivit rädda för att träffa andra? Att andra barn får information om frånvaron har visat sig bra för relationerna. Här får du tips om hur du kan prata om orsaken till frånvaron och hur barnen kan kontakta sin kompis.

Varför kan det vara bra att informera andra?

Många barn som har ofrivillig frånvaro oroar sig mycket över hur andra barn tänker om dem och deras frånvaro, och över vilka frågor de kan få om de träffar klasskompisar i skolan eller ute i samhället. Det är svårt att förklara något för andra som man kanske inte helt och hållet förstår själv. Oron blir ofta ytterligare en utmanande faktor för att kunna vara i skolan. Vi i TIPS-teamet har sett att flera barn släppt oron och vågat möta klasskompisar efter att klasskompisarna blivit informerade kring barnets frånvaro. Barnen har kunnat etablera nya kontakter med kompisar i skolan.

Hur kan barnet själv förstå vikten av att informera andra?

En del barn vill inte att klasskompisarna ska bli informerade. Det kan finnas faktorer och oro kring vad andra ska tycka och tänka. Vår erfarenhet är att oron kan vara en bidragande faktor till skolfrånvaron. Börja med att diskutera med barnet och vårdnadshavarna om det ändå kan vara bra för andra att veta om situationen, det kan vara så att stigmat behöver tas bort. Vad tänker vårdnadshavarna är viktigt för barnet? Vem på skolan känner barnet förtroende för, som kan prata med barnet om varför det kan vara till hjälp att informera andra? Är det svårt att genomföra

just nu? Återkom med erbjudandet att prata med klassen vid ett senare tillfälle!

Hur kan informationen till klass eller kamrater göras i skolan?

Det är viktigt att barnet ser nytta med det, får veta hur det kan göras och är delaktig i vad som sägs. Olika ord är olika värdeaddade hos oss alla. Så vad kan ni säga utifrån följande teman?

Varför är barnet inte i skolan?

Det är bra att säga något om detta, för att undanröja fantasier om att hans skolkar och vems fel det kan vara. Vilka uttryck tycker barnet att man kan använda? Till exempel inte mått bra, haft det jobbigt, blivit utmattad, har ett inre stopp?

När kommer barnet tillbaka och hur kan klasskompisar ha kontakt?

Finns det en plan för skoltergång kan delar av den beskrivas för klassen. Var tydlig med att planen är att barnet ska och vill komma tillbaka, men att det kan ta tid att få det att fungera. Om barnet vill att klasskompisar ska kunna höra av sig så är det bra att informera på vilket sätt det kan ske, exempelvis via sms, sociala medier, brev eller telefon. Kanske klassen kan skicka brev gemensamt?

Eventuella frågor och svar

Hur mår X nu?

Hen mår bra när hen inte är i skolan, men skolan gör att X mår dåligt och det är stressande.

Får man höra av sig till X?

Det kanske blir jobbigt att svara om alla skickar massa frågor till hen. Men om man vill höra av sig så kan man sms:a något till X. Hen svarar nog när hen känner att hen orkar.

Kan man få betyg när man varit borta så mycket?

Vi pratar aldrig om andra elevers betyg. Men det är klart att det är svårt att få betyg om man missar mycket skola. Men det betyder inte att man behöver gå om eller så. När man kommer tillbaka så arbetar man därifrån och successivt kommer man ikapp. Betyg är viktigt, men det viktigaste är att man mår bra!

När kommer X?

Planen är att hen ska komma tillbaka till skolan så fort det fungerar. X vill tillbaka och vi hoppas att det ska bli bättre snart. Men det måste få ta den tid det tar.

Vägledning i arbete med problematisk skolfrånvaro

Samlade erfarenheter från projektet TIPS

TIPS står för Tidiga Insatser vid Problematiske Skolfrånvaron och var ett samverkansprojekt som pågick 2019-2022.

I samarbete med:

[Vägledning i arbete med problematisk frånvaro](#)

SKOLNÄRMANDE

- Sätta upp mål ihop med eleven
- Genomtänkta steg
- Förbereda eleven, föräldrar och personal
- Kontaktperson på skolan
- Veckoplanering + uppföljning

6.8 Anpassad studiegång får bara ges i sista hand

Förslag: Beslut om anpassad studiegång får fattas först om elevens behov inte kunnat tillgodoses genom andra former av särskilt stöd.

Beslutet ska föregås av information till eleven och elevens vårdnadshavare om beslutets konsekvenser.

Bedömning: Åtgärden anpassad studiegång bör följas upp och utvärderas. Regeringen bör därför ge Statens skolverk i uppdrag att genomföra sådan uppföljning och utvärdering.

*Delbetänkande av Utredningen om
En förbättrad elevhälsa*

Stockholm 2025

DAGENS NYHETER.

Nyheter Ekonomi Kultur Sthlm Gbg Sport Ledare

Prenumerera

Följer (1)

Malin

Kommunernas egna siffror visar att många elever är borta så mycket som en månad per termin. Sverige verkar ha ett gigantiskt utbildningssvinn, skriver Malin Gren Landell.
Foto: Jessica Gow/TT

DN DEBATT 8/1. Beslut om att förkorta skoldagen tas alltför lättvindigt trots att det kan få allvarliga konsekvenserna för eleven. Anpassad studiegång kan leda till att eleven lämnar grundskolan utan fullständig utbildning och utan behörighet till gymnasieskolans nationella program. Sverige måste kunna bättre än att plocka bort elever från skolan, skriver Malin Gren Landell.

VARSAMHET MED ANPASSAD STUDIEGÅNG

TÄNK
LÅNGSIKTIGT
– STÖD FÖR
BARNET ATT
VÄXA

Där finns det också en risk för en omsorg som inte gynnar eleven, man tänker så här ”Nu mår den här eleven så dåligt så då sänker vi kraven, vi tar bort kraven” men då gör man ju också att eleven inte får vara i lärande vilket i sig kan främja den psykiska hälsan.

(Malin Öhman & Joel Rutschman i Podden Lika värde avsnitt #89, 23-04-06)

UPPFÖLJNING – EN CENTRAL UPPGIFT

- Tidsfaktorn avgörande vid skolfrånvaro – tidigt upptäcka när insatser inte ger positiv effekt
- Uppföljning är en insats i sig
- Ge delaktighet och transparens, skapa hopp istället för att överge

Genomtänkt uppföljning

SAMORDNING – EN NÖDVÄNDIG UPPGIFT

Samordna genom att:

- Kommunicera, dela planer i enskilda ärenden
- Utredda frånvaro tillsammans när det är lämpligt
- Bidra med goda överlämningar vid övergångar och avslut

Tiden är
central vid
skolfrånvaro

PARTNERSKAP MED FÖRÄLDRAR – STYRKEBASERAT ARBETE

Kraftfull problematik ställs mot försvagad föräldraresurs

- Ge familjemedlemmarna möjlighet att ta vara på/utveckla sina styrkor
- Tät kommunikation och uppföljning, transparens
- Hembesök, sms
- Skapa förutsättningar för agentskap och delaktighet
  - Identifiera när och hur föräldraresursen behöver stärkas
  - Stöd till förälder med kognitiva svårigheter, npf, svag integrering
  - Språk och kultur som familjen känner sig trygg med

Samordnat skolsocialt stöd vid närvaroproblematik

– samverkan mellan skola och socialtjänst
i Göteborgsregionen

Förstudie
Oktober 2024

Författare: Lisa Birgersson

Att starta upp ett skolsocialt team

Specialarbete i pedagogisk psykologi, våren 2025

Att arbeta med skolsociala team

Utvärdering av innehåll och arbetssätt i Stockholm stad

Maria Ingemarson
Filip Wollter

WRAP AROUND – STYRKEBASERAT ARBETE

- Samarbetsorienterad process
- Barnets och föräldrarnas deltagande är centralt
- Barnet och familjen ses som kompetenta medaktörer
- Mål att skapa hopp hos familjen och barnet och att stärka deltagarnas tro på sin egen förmåga
- Team – med barnet, föräldrarna, skola, vårdgivare, familjens nätverk
- Planerar insatserna ihop så att de samordnas och integreras till en helhet

Eber, L., Breen, K., Rose, J. et al. (2008). Wraparound as a tertiary level intervention for students with emotional/behavioral needs

Olson, J. R., Benjamin, P. H. et al (2021). Systematic review and meta-analysis: Effectiveness of wraparound care coordination for children and adolescents.

UNG VUXEN – INTE BARA VUXEN

- Ha ett helhetsperspektiv! Även unga vuxna lever i en kontext
  - Involvera föräldrar, vänner, pojkvän/flickvän – vara viktig för andra o andra känna sig viktiga för den här personen (Van den Berghe, 2022)
- Gör delaktig för att stärka självkänsla och bidra till känsla av tillhörighet och tillit
- Bemötande med tillit, respekt och medkänsla
- Hjälpa att ha rimliga krav på sig själv – förebygga krasch

ATT FÅ VÄXA

Ta inte över och lämna inte – positiva förväntningar

Färdighetsträning

Hjälp med struktur i vardagen – minska stress

Träna att be om och att ta emot hjälp

Minska uppskjutande

Problemlösning

Studiestrategier

UTMANINGAR FÖR ATT NÅ FRAM

- Erfarenheter av att inte ha fått stöd eller fel stöd kan skada förtroendet för skolan, verksamheter, myndigheter
- Att inte ha blivit lyssnad på o inte ha fått hjälp – skydda sig genom att inte engagera sig, avvisa kontakt och inte verka bry sig
- Känna skuld, skam, ensamhet
- Att inte våga be om hjälp
  - Inte vara till besvär
  - Inte veta hur man ska formulera sig, eller vilken hjälp man behöver
  - Inte tro att man kan få hjälp